

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI
VE EŞİTLİK KURUMU

HAKKÂRİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2023/19

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 13.06.2023 tarih ve 2023/504 sayılı kararında oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	2
B. Personel.....	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılanlar	3
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	4
A. Fiziksel Koşullar.....	4
B. Yönetim Ve Personelin Tutumu	5
C. Beslenme.....	6
D. Sağlık Hizmeti Ve Psiko-Sosyal Destek Hizmetleri	7
E. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki Ve Sportif Faaliyetler	7
F. Dış Dünya İle İletişim	10
G. Disiplin Ve Şikâyet Prosedürleri	11
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	11
A. Değerlendirme	11
B. Tavsiyeler.....	11
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	11
2. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler	12
3. İl Halk Eğitim Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye.....	13

KISALTMALAR

ACEP	: Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi
m²	: Metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
SEGBİS	: Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK), 6701 sayılı Kanun ile insan onurunu temel olarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: “bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”
3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM: “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi” ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca; “Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”

6. Anılan görevin icrası kapsamında 04.10.2022 tarihinde Hakkâri Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ *haberli* bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret heyetinde; ... ve TIHEK'in talebi üzerine Hakkari Valiliğince görevlendirilen Doktor yer almıştır.
7. Ziyaret, Kurum Müdürü ... ile yapılan ön görüşme ile başlamıştır. Görüşmede TIHEK'in UÖM kapsamındaki görev ve yetkileri, ziyaretin amacı ve yöntemi hakkında kısaca bilgi verilmiş, İdareden Kurum ile ilgili genel bilgiler alınmıştır. Ardından Heyet tarafından mobilya atölyesi, aile görüşme odaları, mutfak, elektrik atölyesi, demir atölyesi, fırın, tekstil atölyesi, avukat görüşme odaları, açık görüş odası, SEGBİS (Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi) odaları, revir, diş ünitesi, psiko-sosyal servis, kütüphane, berberhane, konferans salonu ile kontrol odası incelenmiş ve görevli personelle görüşülerek ilgili kayıt ve dosyalar kontrol edilmiştir. Ortak alanların incelenmesinden sonra Heyet ikiye ayrılmış, İdarenin dahli olmadan özellikle farklı suç türünden mahpusların² bulunduğu koğuşlar seçilerek buradaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve mahpusların tutuldukları ortam yerinde gözlemlenmiştir. Ziyaret bitiminde İdare ile son görüşme gerçekleştirilmiş, görüşme kapsamında Heyetin gözlem ve tespitleri ile mahpusların talep ve şikâyetleri iletilmiş, ziyaret sonrasında bir raporun hazırlanacağı ve raporun İdare ve diğer ilgili makamlar ile paylaşılarak tavsiyelerin Kurumumuz tarafından takip edileceği belirtilerek ziyaret sonlandırılmıştır.
8. Bu rapor, 18.01.2022 tarihli ve 2022/43 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 28.09.2022 tarihli ve 14209 sayılı oluruna istinaden 04.10.2022 tarihinde, Hakkâri Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. Hakkari il merkezinde bulunan ve şehir merkezine 500 metre uzaklıkta olan Kurumun inşasına 1968 yılında başlanmış olup Kurum 1974 yılında faaliyete geçmiştir.
10. 7.986 metrekare (m²) açık ve 6.156 m² kapalı alan olmak üzere toplamda 14.142 m² alan üzerine kurulu olan Kurumda; iki adet geçici oda, onaltı koğuş, bir adet psiko-sosyal görüşme odası, bir revir, bir kantin, iki avukat görüşme odası, bir açık görüş odası, iki tanesi

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan "mahpus" sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmektedir.

kadınlara ayrılmış toplam onaltı kapalı görüş kabini, iki aile görüşme odası, bir mobilya atölyesi, bir elektrik atölyesi, bir demir atölyesi, bir tekstil atölyesi, bir el işi atölyesi, dokuz sığınak, bir mutfak, bir fırın, bir berberhane ve bir terzihane bulunmaktadır.

11. Kurumda ifade alma ve sorgu işlemleri ile duruşmaların yürütülmesinde kullanılan iki adet SEGBİS cihazı bulunmaktadır.

B. Personel

12. Kurumda görev yapan personelin bir kısmı dörtlü vardiya sistemine göre, kalanı ise gündüz mesai sistemine göre çalıştırılmaktadır. Her vardiyada 10-11 personel çalışmakta olup ayrıca 4-5 kişiden oluşan bir müdahale ekibi de bulunmaktadır.
13. Kurumda personelinin unvan ve cinsiyetlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

UNVAN	MEVCUT KADRO SAYISI
Müdür	1
İkinci Müdür	1
İnfaz ve Koruma Başmemuru	4
İnfaz ve Koruma Memuru	76
İdare Memuru	3
Bilgisayar İşletmeni	3
Psikolog	3
Öğretmen	1
Teknisyen	2
Ambar Memuru	1
Sağlık Memuru	2
Aşçı	1
Şoför	4
TOPLAM	104

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılanlar

14. Kurumun artırılmış kapasitesi 328 kişidir. Ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda 86'sı hükümlü, 10'u hükümlü ve 138'i tutuklu olmak üzere toplam 234 mahpus bulunmaktadır.
15. Kurumda barındırılan 234 mahpus arasında 3'ü Iraklı, 15'i İranlı olmak üzere toplam 18 yabancı mahpus, 11 kadın mahpus, 1 engelli mahpus ve kronik rahatsızlığı olan 13 mahpus bulunmaktadır.
16. Kurumda çocuk mahpus ve 65 yaş üstü mahpus bulunmamaktadır.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

17. Şehir merkezine 500 metre uzaklıkta bulunan Kurumun; üniversite, hastane, adliye, eğlence ve dinlenme mekânları, okullar, spor salonları, kafeler, ibadethaneler, marketler, pazar yerleri gibi sosyal alanlarla iç içe olduğu görülmüştür. Kurumun açık alanları, civardaki konutlardan rahatlıkla görülebilmekte olup mevcut konumun güvenlik zafiyeti yaratabileceği değerlendirilmiştir.
18. Kurumda incelenen ortak alanlar ile koşulların genel olarak temiz olduğu, koşullarda mahpus sayısı kadar yatak ve dolabın bulunduğu görülmüştür.
19. Kurumda engelli mahpusların kullanımına ayrılmış oda bulunmamaktadır.
20. Kurumda mahpusların sportif faaliyetlerinin, mevsim koşullarından ya da gündelik hava durumundan etkilenmeyeceği kapalı bir spor salonu bulunmamaktadır.
21. Kurumda sigara içilmeyen iki oda bulunmaktadır. Aynı şekilde Kurumda kadın mahpuslar için iki oda ayrılmıştır.
22. Kurumda genel olarak odaların kendine ait havalandırma alanı mevcut olmakla birlikte bazı odalar için havalandırma alanlarının ortak olduğu görülmüştür. Havalandırma bahçelerinin kapılarının mevsim şartlarına göre değişmekle birlikte, ziyaret edilen dönemde sabah saat 08.00'da açıldığı ve akşam 19.30'da kapatıldığı bilgisi İdare tarafından verilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, kapıların akşam saat 17.00-17.30 arasında kapatıldığı iddia edilerek daha geç kapatılması talep edilmiştir. Konu ile ilgili İdare ile yapılan görüşmede kapıların havanın kararmaya başlamadan hemen önce kapatıldığı, bu sebeple ziyaret dönemi itibarıyla biraz daha erken saatlerde kapıların kapatılmaya başlandığı bilgisi edinilmiştir.
23. Ziyaret tarihi itibarıyla Kurumda 109 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. İdari birim koridorları, A ve B blok koridorları, açık ve kapalı ziyaret alanları, atölyeler, Kurumun dış

çevresi, koğuş havalandırma alanları, kantin, kazan dairesi, ortak yaşam alanları (konferans salonu, kütüphane, berber, açık spor sahası vb.) kamera ile izlenmektedir.

24. Kamera kayıtları heyetimizce incelenmiş; ortak alanların kör nokta olmayacak şekilde kaydedildiği ve kayıt sisteminin geriye dönük biçimde 21 gün süreyle saklandığı tespit edilmiştir. İdare ile yapılan görüşmede; kayıt süresi 21 gün olmasına rağmen adli-idari bir olayın yaşanması durumunda ilgili kayıtların saklandığı bilgisi verilmiş ve geçmişe dönük rastgele kayıtlar heyetimizce incelenmiştir. Kayıtlarda işkence veya kötü muameleyle konu olabilecek herhangi bir duruma rastlanmamıştır.

25. Kurumda mahpusların ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir kantin bulunmaktadır. Kantinden malzeme almak isteyen mahpuslar ihtiyaçlarını bir gün önceden “İhtiyaç İstek Formu” düzenleyerek veya dilekçe ile talepte bulunarak sabah sayımında görevlilere bildirmekte, kantinde malzeme dağıtım günleri her koğuş için ayrı ayrı belirlenmektedir.

26. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde kantindeki ürün çeşitliliğinin yeterli olmadığı, tek bir tip tütünün satıldığı; boncuk, renkli mektup zarfı, gazoz, peynir satılmadığı, kantine gelen sandalyelerin kalitesinin düşük olduğu bilgisi edinilmiştir. Bu şikâyetler heyetimizce değerlendirilmiş, kantinde satışa sunulan ürün çeşitliliğinin kurum kapasitesi göz önünde bulundurulduğunda yetersiz kaldığı değerlendirilmiştir.

27. İdarece Kurumun içme suyu ihtiyacının su şebekesinden karşılandığı, Kurumda ayrıca bulunan mahpusların 7/24 soğuk suya erişim sağlayabildikleri tespit edilmiştir. Kurumda 80 tonluk hacme sahip su tankı mevcut olduğu ifade edilmiş, mahpuslarla yapılan görüşmelerde; soğuk suya erişim konusunda bir sorunun bulunmadığı, ancak sabahları bir saat süreyle verilen sıcak suyun yeterli olmadığı ifade edilmiştir.

28. Yapılan görüşmede İdare tarafından, Kuruma doğalgaz sisteminin bağlandığı ve bu yıl ısınmanın doğalgaz ile sağlanacağı bilgisi verilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde ısınma ile ilgili herhangi bir sorun yaşanmadığı anlaşılmıştır.

29. İdarece ve mahpuslarla yapılan görüşmede Kurumda çamaşırhanenin bulunmadığı, mahpusların çamaşırlarını kendi odalarında yıkadıkları belirtilmiştir.

30. İdarece Kurumda bulunan berberhanede personel tarafından hizmet sunulduğu, mahpusların tıraş olabilmeleri için her koğuşa bir adet makinenin ayrıldığı ve bu makinelerin haftada bir gün koğuşlara verildiği ifade edilmiş, yapılan incelemede berberhanenin temiz olduğu görülmüştür.

31. İdarece Kurumda 15 günde bir ilaçlamanın yapıldığı belirtilmiştir.

B. Yönetim Ve Personelin Tutumu

- 32.** İdare tarafından Kurum personelinin hassas gruplara yaklaşımları konusunda yeterli donanım ve bilgiye sahip olduğu, hassas gruplar konusunda gruplara ayrılarak kendilerine gerekli bilgilendirmenin yapıldığı ifade edilmiştir.
- 33.** Yapılan görüşmelerde İdarece, Kurum personelinin yetiştirme eğitimi almış olduğu ve unvan ve göreve ilişkin mesleki beceri eğitimlerinin eğitim merkezleri tarafından verilmiş olduğu belirtilmiştir.
- 34.** İdare ile yapılan görüşmelerde, genel olarak UYAP (Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi) eğitimi, firar önleme eğitimi, ilk yardım eğitimi vb. ile birimlerin kendi işleyişleri ile ilgili eğitimlerin alındığı görülmüş olup, ayrıca eğitim merkezleri ile irtibatta olunup eğitim almayan ve göreve yeni başlayan personelin eğitim alması için çalışmaların devam etmekte olduğu ifade edilmiştir.
- 35.** İdare tarafından Kurum personelinin Cumhurbaşkanlığı tarafından e-devlette tanımlanan çevrimiçi insan hakları eğitimini almış olduğu, ziyaret tarihi itibarıyla de yetiştirme eğitimi kapsamında insan hakları, kişiler arası iletişim, işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin ders konularının işlendiği bilgisi tarafımıza iletilmiştir.
- 36.** İdarece, Kuruma kabul işlemlerinde; hükümlü, tutuklu ve ziyaretçilerin üstleri ve eşyaları arandıktan sonra kabul odalarına alındıkları ve hekim muayenesinden sonra kuruma yerleştirme işlemlerinin yapıldığı ifade edilmiş olup bu kişilerin kuruma kabulleri sırasında duyarlı kapıdan ve x-ray cihazından geçirildikleri, müteakiben ilgililerin fiziki aramaya tabi tutulduğu anlaşılmıştır.

C. Beslenme

- 37.** İdare ile yapılan görüşmede hükümlü ve tutuklulara sabah, öğle ve akşam vakitlerinde olmak üzere günde üç öğün yemek verildiği belirtilmiş olup yemeklerin Kurum mutfağında yapılmakta olduğu, yemek listelerinin ise haftalık olarak hazırlandığı ifade edilmiştir.
- 38.** Görüşülen mahpuslar yemeklerin kalitesinin ve miktarının yetersiz olduğunu, sürekli aynı yemeklerin çıktığını ve diyet menü seçeneğinin olmadığını ifade etmişlerdir. Mahpuslarca yemeklerde kırmızı etin ve meyvelerin daha fazla yer alması talep edilmiştir.
- 39.** Haftalık yemek listesi incelenmiş olup yemeklerin çeşitlilik olarak yeterli olduğu görülmüştür. Aynı şekilde öğle yemeği de Kurumda yenilmiş, yemeğin lezzet bakımından iyi, doyuruculuk bakımından yeterli düzeyde olduğu değerlendirilmiştir.

D. Sağlık Hizmeti Ve Psiko-Sosyal Destek Hizmetleri

40. İdare ile yapılan görüşmede çarşamba günleri diş hekimi, perşembe günleri aile hekimi, cuma günleri ise psikiyatr olmak üzere Kuruma haftanın üç günü çeşitli branşlarda hekim geldiği ifade edilmiştir.
41. Acil durumlarda kullanılması planlanan acil müdahale çantasının tam ve eksiksiz olduğu tespit edilmiştir.
42. İdare tarafından, daha önce Kurum dışında yapılan PCR testlerinin hâlihazırda Kurum personeli tarafından yapıldığı ifade edilmiştir.
43. Diş tedavilerinin yapıldığı bölümde protetik diş tedavisi haricinde tüm tedavi işlemlerinin (kanal, dolgu vb.) yapıldığı öğrenilmiş, malzeme anlamında ise herhangi bir eksiklik olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan görüşmelerde bir mahpus protetik diş tedavisi ihtiyacı nedeniyle yemek yemekte zorlandığını ifade etmiştir.
44. Kendileriyle görüşme yapılan mahpuslar sağlık servisine ulaşma ve hastane sevklerinde herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Sağlık birimi tarafından hekimin bulunmadığı durumlarda ilgililerin Van'a gönderildiği ifade edilmiştir.
45. Ziyaret tarihi itibariyle Kurumda üç psikolog görev yapmaktadır.
46. İdare tarafından, Kuruma bir mahpus geldiğinde ilk olarak ilgili infaz koruma memuru tarafından gerekli formların doldurulduğu, ardından psiko-sosyal servis biriminde görev yapan infaz koruma memurunun gerekli formları doldurduğu ve son olarak psikolog tarafından kendi alanı ile ilgili tanımlanmış formların doldurularak mahpusların risk ve ihtiyaçlarının belirlendiği ifade edilmiştir. En çok 12 kişi ile olmak üzere grup çalışmalarının da yapıldığı psiko-sosyal görüşme odasının bu çalışmalara elverişli nitelikte olduğu görülmüştür.
47. İdare ile yapılan görüşmede ayda bir kez psiko-sosyal servis toplantısı yapıldığı, intihar riski olan mahpuslar için aile bağı güçlendirme çalışması yapıldığı belirtilmiştir. Daha ivedi durumlarda bu çalışmanın aylık toplantı beklenmeden yapıldığı belirtilmiştir.
48. İdarece Kurumda, görüşme talebi olan mahpusların taleplerinin aynı gün içerisinde karşılandığı bildirilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde psiko-sosyal destek hizmetlere erişim ve hizmetlerin yeterliliğine ilişkin herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

E. Eğitsel, Sosyal, Kültürel, Mesleki Ve Sportif Faaliyetler

- 49.** İdare tarafından Kurum kütüphanesinde 3390 kitabın bulunduğu, mahpusların Kurum kütüphanesinin yanı sıra Hakkâri İl Halk Kütüphanesinden de faydalanabildikleri belirtilmiştir. Yapılan incelemelerde kitap sayısının ve çeşitliliğin yeterli olduğu görülmüştür.³
- 50.** Kütüphanenin oldukça temiz ve düzenli olduğu, kitapların konularına ve yayınevine göre tasnif edildiği görülmüştür.
- 51.** Mahpuslarla yapılan görüşmelerde kitap listesinin kendilerine verildiği ancak kitapların türlerinin listede belirtilmediği, bu sebeple roman okumak isterken yanlışlıkla farklı türde bir kitabın da seçilebildiği belirtilmiştir.
- 52.** Yabancı mahpuslarca farklı dillerdeki kitap sayısının yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Kitap listesinde ve kütüphanede yapılan incelemede farklı dilde olan kitap sayısının yetersiz olduğu, yabancı dildeki kitapları genellikle sözlüklerden oluştuğu görülmüştür. Rapor tarihi itibariyle kitap sayısı 3.567'dir. Mahpuslar 15 günde bir talep iletmeleri suretiyle il halk kütüphanesinden de faydalanabilmektedirler.
- 53.** İdarece Kuruma görevlendirme ile bir vaizin geldiği, vaizin 09.00-16.00 saatleri arasında çalıştığı, mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirdiği ve Kur'an-ı Kerim kursu verdiği belirtilmiştir.
- 54.** Mahpuslar ile yapılan görüşmelerde Kurumda 22 kanal bulunduğu, Kurum tarafından yayın yapılan kanalında sürekli aynı filmlerin oynatıldığı, oynatılan filmleri ezberledikleri ve farklı film oynatılmasını talep ettikleri, ayrıca müzik kanalında da sürekli aynı müziklerin çaldığı iddia edilerek, bu sebeple de bu kanalın içeriğinin zenginleştirilmesine ilişkin talep Heyetimize ifade edilmiştir. İdare tarafından, ziyaretimiz sonrasında anket yapılarak en çok talep edilen kanalların listeye eklendiği ve özellikle sürekli farklı filmler yayımlanan TRT2 kanalının listeye eklenmesi suretiyle bu konuda içeriğin zenginleştirildiği ifade edilmiştir.
- 55.** Kurumda 75-80 kişilik bir konferans salonunun bulunduğu, bu salonun içinde elektrik kursunun verildiği ve merkezi sınavların yapıldığı bir dersliğin olduğu görülmüştür.

³ 24/10/2019 ve 29/03/2021 tarihlerinde Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin ülke genelinde Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı kütüphanelerden yararlanabilmesine ilişkin iki protokol imzalanmıştır. Söz konusu protokoller uyarınca kütüphanelerdeki kitapların listesi hükümlü ve tutuklulara sunulmakta olup Kültür ve Turizm Bakanlığının ceza infaz kurumu yerleşkelerinde müstakil halk kütüphaneleri açması öngörülmüştür. Aynı şekilde protokollerde hükümlü ve tutuklular için kütüphane otomasyon sistemi kurulacağı da ifade edilmiştir. Böylece hükümlü ve tutukluların mevcut kurum kütüphaneleri dışında ülke genelinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca bağlı 1.200'ü aşkın kütüphanede bulunan 21 milyondan fazla yayına erişimleri sağlanarak ve ceza infaz kurumu kütüphanelerine yeni halk kütüphaneleri kurularak ücretsiz yararlanabilecekleri süreli ve süresiz yayınlara ulaşma imkânı etkin bir şekilde genişletilmiştir.

- 56.** Kurumda bir adet el işi atölyesinin bulunduğu görülmüş, yapılan görüşmede İdareden bu atölyenin kapalı olduğu öğrenilmiştir.
- 57.** İdareden Kurumda bir mobilya atölyesinin bulunduğu, bu atölyede altı mahpusun çalıştırıldığı ve aynı zamanda kurs aldıkları, atölyede mutfak dolabı, gardırop, ayakkabılık, mahkeme kürsüsü gibi ürünlerin yapıldığı ve bunların anlaşmalı kurumlara satıldığı bilgisi edinilmiştir. Ziyaret esnasında da mahpusların Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü için gardırop ve ayakkabılık yaptıkları görülmüştür.
- 58.** Mobilya atölyesinde uyarı levhası, önlük, maske ve gözlük gibi güvenlik ekipmanlarının bulunduğu görülmüştür.
- 59.** Kurumda beş mahpusun çalıştığı bir mutfağın bulunduğu, mutfakta bir gıda deposu ile iki soğuk hava deposunun olduğu görülmüştür.
- 60.** İdareden Kurumda bir demir atölyesinin bulunduğu, bu atölyede yedi mahpusun çalıştırıldığı ve aynı zamanda kurs aldıkları, kursun ziyaret tarihinde başladığı bilgisi alınmıştır.
- 61.** İdare tarafından atölyede verilen kursun “Gaz Yakıcı Cihazlar Bakım ve Onarım Kursu” olduğu, toplam 416 saat - yaklaşık dokuz ay - süreyle verildiği, kurs süresi uzun olduğu için kursu talep eden mahpusların ikiye bölündüğü, bu kurs bittikten sonra diğer mahpuslar için de kursun başlayacağı belirtilmiştir.
- 62.** İdare ile yapılan görüşmede Kurumda bir fırının bulunduğu, fırında üç personel ile birlikte üç mahpusun çalıştığı, aynı zamanda meslek kursunun da devam ettiği öğrenilmiştir. İdare tarafından fırında yapılan ekmeklerin mahpuslara dağıtıldığı, her mahpusa günlük iki ekmek verildiği ifade edilmiştir.
- 63.** İdarece Kurumda bir tekstil atölyesinin bulunduğu, atölyede iki mahpusun çalıştırıldığı, Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü için perde üretildiği belirtilmiştir.
- 64.** Görüşme yapılan mahpuslar bağlama kursu ile yabancı dil kursunun başlatılmasını istediklerini belirtmişlerdir. Yapılan incelemelerde Kurumda üç adet bağlama bulunduğu görülmüştür.
- 65.** Türkçe bilmeyen yabancı kadın mahpuslar, Türkçe dil kursu açılmasını talep etmişlerdir.
- 66.** Ziyaret tarihi itibarıyla kurumda verilen kurslar ve kursiyerlerin sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

KURS ADI	KURS TÜRÜ	KURSİYER SAYISI

Ahşap Doğrama Montaj Elemanı	Mesleki ve Teknik Eğitim	5
Ekmek Üretimi	Mesleki ve Teknik Eğitim	5
Hafızlık Eğitimi	Din Eğitimi	1
Isıtıcı Ev Aletleri Bakım ve Onarıcısı	Mesleki ve Teknik Eğitim	8
Kâğıt Rölyef Yapımı	Mesleki ve Teknik Eğitim	8
Kuran-ı Kerim (Elifba) Okuma	Din Eğitimi	5
Gaz Yakıcı Cihazlar Bakım ve Onarım	Mesleki ve Teknik Eğitim	7

F. Dış Dünya İle İletişim

67. Kurumda 16 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır. İdarece mahpusların mevzuata uygun olarak her hafta 10 dakika görüşme gerçekleştirdiği belirtilmiştir.

68. Kurumda Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi (ACEP) kapsamında görüntülü telefon cihazlarının bulunmadığı görülmüştür. Yapılan görüşmelerde mahpuslar bu cihazların kurulumunun yapılmasını istediklerini, başka ceza infaz kurumlarındaki mahpusların bu haktan yararlanabilmesine rağmen kendilerinin yararlanamadıklarını, görüntülü görüşme yapan mahpusların 30 dakika görüşme süresine sahip olduğunu, ancak kendilerinin 10 dakika görüşme yapabildiği ve görüşme yapmadıkları / yapamadıkları takdirde haftalık sürenin sonraki haftalarda da kullanılmadığını belirtmişlerdir.

69. Yabancı mahpuslar ve ailesi uzak şehirlerde olan mahpuslar tarafından; yakınlarının görüşe gelmelerinin mümkün olmadığı, görüşe gelen yakınlarının yılda bir defa gelebildiği, buna rağmen haftada yalnızca 10 dakika telefon görüşmesi yapabildikleri ve bu sürenin yetersiz olduğu belirtilmiştir.

70. İdarece, açık görüş süresinin 45 dakika olarak uygulandığı ve açık görüşte bir mahpusu 8 kişinin ziyaret edebildiği ifade edilmiştir.

71. Mahpuslar tarafından açık görüşten sekiz gün önce kendilerinden kantin ihtiyaç istek formunun doldurulmasının istendiği, bu yüzden de kimin görüşe gelebileceğini bilmeden kantinden alışveriş yapmak zorunda kaldıkları belirtilmiştir.

G. Disiplin Ve Şikâyet Prosedürleri

72. İdareden son bir yıl içerisinde işkence ve kötü muamele iddiasıyla başvuran hükümlü veya tutuklu olmadığı bilgisi alınmıştır.

73. İdarece ziyaret tarihinde Kurumda idari yönden hakkında işlem yürütülen iki personel olduğu ancak bunların işkence ve kötü muamele yasağının ihlali ile ilgili olmadığı bilgisi verilmiştir.

74. İdareden son bir yıl içerisinde 14 mahpusun hücreye koyma cezası, 10 mahpusun bazı etkinliklerden alıkoyma cezası, 2 mahkûmun ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, 17 mahpusun da kınama cezası aldığı öğrenilmiştir.

75. Kurumda sabah sayımında toplanan dilekçeler Başmemurlukta kaşelenerek nöbetçi müdür tarafından ilgili birimlere havale edilmekte ve aynı gün işleme alınıp ilgili mercilere gönderilmektedir. Talep olması halinde dilekçe çıkış numarası verilmektedir.

76. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde dilekçelere ilişkin geri dönüşlerin uzun sürdüğü ifade edilmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

77. Ziyaret boyunca Kurum idaresi, ziyaret heyeti ile işbirliği içerisinde hareket etmiş, Kurumdaki bina ve eklentilerin tümüne erişiminin sağlanmasında ve rastgele seçilen mahpuslarla kurum personeli olmadan görüşme yapılmasında azami kolaylık sağlamış, sağlık servisi, kütüphane, spor salonları ve kamera odası gibi alanlarda incelemelerde bulunulmasında, bilgi ve belgelerin paylaşılmasında olumlu bir tutum içerisinde olmuştur.

B. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

78. Engelli mahpuslar için oda tahsis edilmesi,

79. Bölgede kış mevsiminin oldukça sert yaşandığı da dikkate alınarak sosyal ve sportif aktivitelerin gerçekleştirilebileceği bir kapalı spor salonu inşa edilmesi hususunun değerlendirilmesi,
80. Ziyaret tarihi itibarıyla 21 gün olan güvenlik kamerası kayıt saklama sürelerinin uzatılması,
81. Mahpusların açık görüşe gelecek ziyaretçilerine uygun alışveriş yapabilmesi için kantin talep listesinin ziyaretçilerle yapılan telefon görüşmelerinden sonra alınması,
82. Kantinde satışı yapılan ürünlerin çeşitlilik açısından yetersiz olduğu göz önüne alındığında kahvaltılık ürünleri başta olmak üzere ürün çeşitliliğinin artırılması
83. Her sabah günde bir saat sıcak su verilmesinin yeterli olmadığı ve mahpusların banyo yapma ve çamaşırlarını sıraya koyma konusunda zorluk yaşadığı dikkate alınarak sıcak su verilme süresinin artırılması,
84. Kurumda uygun bir alanın çamaşırhane olarak tahsis edilmesi,
85. Mahpusların kütüphaneden kitap seçerken talep edecekleri kitaplar hakkında daha fazla bilgiye sahip olmalarının sağlanması amacıyla, kitap listesine kitabın türü gibi bilgilerin de eklenmesi,
86. Kurumdaki yabancı mahpuslar göz önünde bulundurularak başta Farsça, İngilizce ve Arapça olmak üzere yabancı dildeki yayın sayısının artırılması,
87. Talep eden yabancı uyruklu kadın mahpuslar için Türkçe eğitimi verilmesi,
88. Aileleri açık ve kapalı görüşe gelemeyen mahpusların dış dünyayla anlamlı bir ilişki kurabilmeleri adına, aile-akraba ziyaretlerinin birleştirilerek verilmesi ve telefon görüş hakkının üst sınırdan verilmesi, ⁴
89. Etkin bir şikâyet mekanizmasının oluşması amacıyla, yazılan dilekçelere belirli bir süre sonunda geri dönüş sağlanması,

2. Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

90. Kurumun şehrin tam merkezinde bulunması ve ibadethaneler, oteller, marketler, spor salonları, ilk ve ortaöğretim kurumları, kafeler gibi sosyal yaşam alanları ile iç içe olmasının güvenlik zaafiyeti yaratabileceği hususunun değerlendirilmesi,

⁴ Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi (AİÖK) Standartları, 2'nci Genel Rapor'dan alıntı [CPT/Inf(92)3] , para. 51: "Mahkûmların dış dünyayla temaslarını makul düzeyde devam ettirmesi de çok önemlidir. Her şeyden önce mahkûmlara aileleriyle veya yakın arkadaşlarıyla ilişkilerini devam ettirebilme imkânı verilmelidir. Buradaki temel prensip, dış dünyayla temasın desteklenmesi olmalıdır; bu tür temasın sınırlandırılması sadece kayda değer güvenlik endişeleri veya kaynak kısıtlılığı nedenlerine dayandırılabilir. CPT bu bağlamda, ailesi uzakta yaşayan (bu nedenle düzenli ziyaret imkanı olmayan) mahkûmlar için ziyaret veya telefon teması kurallarının uygulanması konusunda esnekliğe gerek olduğunun altını çizer. Örneğin bu tür mahkûmların ziyaret süresini biriktirebilmesine ve/veya aileleriyle telefonla temas kurabilmek için daha iyi imkanlara sahip olmasına izin verilebilir."

91. Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu Projesi (ACEP) kapsamında mahpusların görüntülü görüşme imkânından yararlandırılması

3. İl Halk Eğitim Müdürlüğüne Yönelik Tavsiye

92. Mahpusların da fikirleri alınarak yeterli çeşitlilikte ve içermeci olarak kursların belirlenerek, özellikle Heyete ifade edilen müzik ve yabancı dil alanlarında kurs açılması,

Hususları tavsiye olunur.